

POLİTİKA YAPIM SÜRECİNDE KULLANILAN YENİ BİR YÖNTEM: DÜZENLEYİCİ ETKİ ANALİZİ

OSMAN NACAK*

ÖZET

Günümüzde hükümetler, iyi düzenleme yapma noktasında büyük çaba harcamaktadır. Bu durum, sadece düzenlemelerin değil, aynı zamanda düzenleme yapma süreçlerinin de yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Kamu politikalarının da bir düzenleme olduğu göz önüne alındığında, politika yapım sürecinin de reforma tabi tutulması ve bu süreçte yeni yöntemlerin kullanılması zorunluluk haline gelmiştir. Çalışmanın sorunsalı yeni bir teknik yöntem olarak gündeme gelen Düzenleyici Etki Analizinin politika yapım sürecinde kullanılmasıyla oluşturulan kamu politikalarına olumlu yönde önemli katkılar sağlayabileceği yönündeki düşüncedir. Çalışmanın amacı; Düzenleyici Etki Analizini, kavramsal ve tarihsel açıdan analiz etmek, kamu politikaları ile ilişkisini irdelemek, oluşturulan kamu politikaları üzerindeki olası olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya çıkarmak olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Kamu Politikası, Düzenleyici Etki Analizi

A NEW METHOD USED IN POLICY MAKING PROCESS: REGULATORY IMPACT ANALYSIS

ABSTRACT

Today, governments are making great efforts to make good regulations. This situation needs not only the regulation but also the restructuring of the regulation processes. Given the fact that public policies are also a term of regulations, the process of policy making has also been subject of reform. In this context the use of new methods in this process has become a necessity. The problem of this study can be stated as working can provide significant contributions to the public policy created through the use of Regulatory Impact Analysis in the policy making process as a new technique. The purpose of this study is to analyze the Regulatory Impact Analysis from a conceptual and historical point of view, and to examine its relations with public policies, revealing the possible positive and negative effects on the public policy.

Key words: Public Administration, Public Policy, Regulatory Impact Analysis

1. GİRİŞ

* YRD. DOÇ. DR., ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ, NAZİLLİ İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ, SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ, onacak@adu.edu.tr.

** Bu çalışma, "Yeni Kamu Yönetimi ve Türkiye'de Kamu Politikalarının Oluşturulması: Aktör Temelli Bir Analiz" adlı doktora tezinden çıkarılmıştır.

Günümüzde hemen her ülke neredeyse her gün bir kamu politikası üretmektedir. Üstelik hızla değişen dış dünya devletlerin yerine getirdiği kamu hizmetlerini hem sayıca hem de çeşit olarak sürekli arttırmaktadır. Bununla birlikte devletlerin karşı karşıya kaldığı toplumsal sorunların da her geçen gün arttığını söylemek mümkündür. Kamusal hizmetlerdeki ve toplumsal sorunlardaki bu artış, devletleri daha fazla ve daha sonuç odaklı kamu politikası üretmek zorunda bırakmaktadır (Köseoğlu, 2013: 7).

En yalın haliyle “hükümetlerin yapmayı ya da yapmamayı seçtikleri her şeydir” (Dye, 2011: 1) şeklinde tanımlanan kamu politikalarının en temel özelliklerinden birisi de birdenbire veya aniden değil, birbirini takip eden aşamalardan meydana gelen bir süreç içerisinde ortaya çıkmasıdır (Yıldız ve Sobacı, 2013: 24-25). Kamu politikalarının bu özelliği, bir kamu politikasının ortaya çıkarılmasını oldukça uzun bir zamana yaymaktadır. Bir diğer ifadeyle politika yapım süreci, bir hayli zaman gerektiren bir süreçtir. Buna ilaveten politika yapım sürecinin oldukça da maliyetli bir süreç olduğu birçok kesim tarafından kabul edilmektedir. Bu sebeple oluşturulan kamu politikaları üzerinde titizlikle durulması ve sonuç odaklı kamu politikalarının oluşturulması gerekmektedir. Aksi takdirde başarısızlıkla sonuçlanan veya bir diğer ifadeyle istenilen sonuçları yaratmayan her bir kamu politikası, devletlerin hem zaman hem de kamu kaynağı kaybetmesi anlamına gelmektedir.

Kamu politikalarının başarısı ya da başarısızlığı sadece oluşturulan politikanın kendisine bağlı değildir. Bunu etkileyen birçok faktörün olduğu söylenebilir. Bu faktörlerin en önemlilerinden birisi de politika yapım sürecinin kendisidir. Çünkü oluşturulan her bir kamu politikasının, politika yapım sürecinden doğrudan etkilendiği görülmektedir. Bu nedenle her bir kamu politikasındaki hataları tek tek gidermeye çalışmaktansa, kamu politikalarının yapım sürecinin yeniden dizayn edilmesinin, sürecinin daha iyi ve daha işlevsel bir hale getirilmesinin çok daha akıllıca bir çözüm olacağını söylemek mümkündür (Ekici ve Çelik, 2007: 136).

Politika yapım sürecinde karşılaşılan sorunlar, bu sorunların giderilmesi ve sürecin iyileştirilmesine yönelik talepler ile yönetim anlayışında yaşanan değişim birlikte ele alındığında, kamu politikalarının oluşturulması sürecinde yeni yöntemlerin kullanılmasının bir zorunluluk haline geldiği görülmektedir. Devletin düzenleme yapması veya politika oluşturması, birçok tartışmaya neden olmuş ve bu tartışmaların neticesinde yeni bir teknik yöntem olarak “Düzenleyici Etki Analizi” (DEA) kavramı gündeme gelmiştir (Aykın, 2010: 229; Bayramoğlu, 2006: 95). Üstelik DEA'nın, yeni kamu yönetimi anlayışının sonuç odaklılık ilkesinin hayata geçirilmesine ve işlevsel kılınmasına da önemli bir katkı sağladığı söylenebilir.

Çalışmada ilk olarak DEA'nın kavramsal ve tarihsel bir analizine yer verilmektedir. Böylelikle DEA'nın; ne olduğu, niteliği, nerede ortaya çıktığı ve geliştiği, hangi ülkeler tarafından ne tür amaçlarla kullanıldığı gibi sorulara yanıt verilmeye çalışılmaktadır. Sonrasında ise, DEA'nın kamu politikaları ile olan ilişkisi ele alınmaktadır. Son kısımda ise, DEA'nın hem politika yapım sürecine hem de oluşturulan kamu politikalarına sağladığı olumlu ve olumsuz katkılar ayrıntılı bir biçimde incelenmektedir.

2. DÜZENLEYİCİ ETKİ ANALİZİ: KAVRAMSAL BİR ANALİZ

Düzenleyici Etki Analizinden önce “Etki Analizi” kavramının tanımlanması gerekmektedir. Çünkü DEA’nın, etki analizine dayandığı görülmektedir. Etki Analizi; plan, program, politika veya projenin muhtemel yan etkilerini, maliyetlerini, yararlarını ve sonuçlarını tespit edebilmek amacıyla kullanılan bilgiye dayalı bir yöntem olarak tanımlanmaktadır (OECD, 2001: 10; Aykın, 2010: 230). Etki analizi karar alıcılara alacakları kararların olası sonuçlarını kararların uygulanmaya geçmeden önce gösterme çabasıdır. Böylelikle bir taraftan soruna yönelik alternatif çözüm önerilerinin oluşturulması, diğer taraftan da uygulamaya ilişkin riskler ile bu riskleri bertaraf edecek önlemlerin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır (Baskıcı, 2007: 18).

Düzenleyici Etki Analizi ise; yapılan düzenlemelerin, uygulamadan kaynaklanacak olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya çıkararak, bu etkilerin toplumun farklı kesimleri arasındaki dağılımını sistematik olarak ölçülemeye çalışan ve böylelikle yapılan düzenlemelerin niteliğini yükseltmeyi amaçlayan bir yöntem olarak tanımlanabilmektedir (TEPAV, 2007: 2; T.C. Başbakanlık Düzenleyici Reform Grubu, 2009: 1). DEA’yı daha geniş bir biçimde el aldığımızda; hali hazırda uygulanmakta veya yeni oluşturulacak olan düzenlemelerin olumlu ve olumsuz bütün etkilerini sistematik bir biçimde ortaya koyarak, bir taraftan karar alıcılara alternatif çözüm önerileri sunan ve böylelikle daha sistemli ve geniş bir biçimde düşünmeye, dengeli karar vermeye teşvik eden, diğer taraftan da düzenlemelerin hazırlanması aşamasına diğer aktörlerinin katılımını temin ederek hem hedeflenen sonuçlara daha kolay bir biçimde ulaşılmasını sağlayan, hem de düzenlemelerin kalitesini, etkinliğini ve sürecin demokratikleşmesini artırma amacını güden bir araç şeklinde ifade edilmektedir (Kaymak, 2004: 112; Ekici, 2006: 1) Buna ilaveten DEA’nın hükümet eylemlerinin olumlu ve olumsuz potansiyel etkilerinin incelenmesi ve nihai sonuçların karar alıcılara ulaştırılması için kullanılan bilgi temelli teknik bir yöntem olduğu da görülmektedir (Baskıcı, 2007: 18-20). Bu bakımdan bu yöntem, düzenleme ve karar alma aşamasından önce kullanılabilmesi gibi, uygulama aşamasında ve uygulama sonrasında ortaya çıkan gerçek etkileri değerlendirmek için de kullanılabilir.

Ancak bu noktada bir ayrıntıya dikkat çekmek gerekmektedir. DEA’nın kamu kurumlarının başarılı düzenlemeler geliştirmesini ve daha sonuç odaklı düzenlemeler yapabilmesini temin eden bir araç olduğu söylenebilir. Fakat DEA’yı, hiçbir durumda düzenlemelere ilişkin bir karar alma aracı veya yöntemi olarak değerlendirmemek gerekmektedir. Üstelik DEA, düzenlemelerin sadece karar aşamalarını değil, bütün aşamalarını içine alan süreci kapsayan bir yöntemdir. Dolayısıyla DEA’yı, gerçekte karar alma yöntemi veya modeli olmaktan ziyade, karar alma aşamasını kolaylaştıran, kararların doğru ve etkin bir biçimde alınmasına olanak tanıyan bir araç olarak görmek daha doğru bir yaklaşımdır. Bir diğer ifadeyle DEA’nın düzenleme sürecinin kalitesini, niteliğini ve etkinliğini arttırmayı hedeflediği söylenebilir (TEPAV, 2007: 2; Kaymak, 2004: 113).

DEA’nın temel amacı (Ekici, 2006: 35-38; TEPAV, 2007: 3);

- Uygulanması öngörülen düzenlemelerin faydalarını ve maliyetlerini tespit ederek optimal hale getirmek,
- Alternatif düzenleme önerilerinin hedeflerini, muhtemel sonuçlarını ve diğer etkilerini ortaya çıkarmak,
- Birden fazla düzenleme hedefinin bir araya getirilmesini sağlamak,
- Belirlenen hedeflere ulaşmada izlenecek yöntemleri tespit etmek,
- Oluşturulan bir düzenlemenin uygulamada karşılaşılabileceği olası risklerin neler olduğunu önceden bilinebilmesini sağlamak,
- Bu tepkilere yönelik alternatif tedbirleri geliştirmek,
- Hükümetlerin hesap verebilirliğinin artırılmasını temin etmektir.

DEA'nın genel özelliklerine bakıldığında, her şeyden önce DEA'nın kendisinin de bir süreç olduğunun ve belirli aşamalardan meydana geldiğinin belirtilmesi gerekmektedir. Bu aşamalar şu şekilde ifade edilebilir (Güngör ve Evren, 2009: 6):

- Sorunun doğru bir biçimde tanımlanması,
- Hedefin belirlenmesi,
- Düzenleme yapmanın gerekli olup olmadığının tespit edilmesi,
- Eğer gerekli ise düzenlemenin amacı ve ilgili kesimde yaratacağı muhtemel etkileri,
- Politikanın değerlendirmesi,
- Alternatif önerilerin belirlenmesi ve bunların ilgili kesimde yaratacağı muhtemel etkilerinin ortaya konulması,
- Kamuoyunun düzenlemeye ilişkin tepkileri (olumlu ya da olumsuz),
- Uygulamada karşılaşılabilecek olası risklerin ortaya konulması,
- Düzenlemenin maliyeti ve bütçe üzerindeki etkileri,
- Düzenleme ile sağlanacak toplumsal fayda,
- İzleme ve değerlendirme gibi süreçlerden meydana geldiği görülmektedir.

Ayrıca DEA'nın altı temel ilke üzerinde şekillenmekte olduğu söylenebilir. Bu ilkeler (Baskıcı, 2007: 20-21);

- Meşrulaştırma,
- Danışma,
- Analiz,
- Faydanın azamileştirilmesi,
- Tutarlılık,
- Hesap verebilirlik.

DEA'nın başarıya ulaşabilmesi ve düzenleme sürecine katkısının olabilmesi için DEA'nın da kaliteli olması gerekmektedir. Kaliteli bir DAE'dan söz edebilmek için birtakım kriterlere dikkat edilmelidir. İlk olarak DEA, o anki şartlarda ulaşılabilirliği mümkün olan en doğru ve sağlıklı bilgilere ulaşmış olmalıdır. Aksi takdirde elde edilen sonuçlar, gerçekleri yansıtmaktan veya istenilen hedeflere ulaştırmaktan oldukça uzak olacaktır. İkincisi analiz açık ve anlaşılır bir biçimde hazırlanmalıdır. Üçüncüsü analizin tüm çevreler tarafından benzer bir biçimde anlaşılabilirliği adına yazımında sade bir dil tercih edilmelidir. Dördüncüsü analiz kısa olmalı ve net bilgiler içermelidir. Beşincisi süreçte yer alan aktörler bağımsız olmalı ve

sorumlulukları açıkça belirlenmelidir. Altıncısı süreç içerisinde yapılacak tüm çalışmalar, objektif kriterlere uygun ve siyasi etkilerden arındırılmış olmalıdır. Yedincisi yapılacak olan bütün analizler tam anlamıyla tarafsız olmalıdır. Son olarak DEA'nın yapılan bütün düzenlemelerde uygulanması noktasında siyasi bir kararlılığın bulunması gerekmektedir (Ekici ve Çelik, 2007: 145; TEPAV, 2007: 3; Aykın, 2010: 232).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere DEA, verileri analitik olarak raporlayarak karar vericilere yardımcı olan bir yöntemdir. Ancak bu noktada hemen şunu da ifade edelim ki, DEA'nın analiz yöntemlerinin birbirinden farklılık gösterdiği ve bir uygulama standardının olmadığı da ortadadır. Zira farklı ülkelerde farklı analiz yöntemleri ve tekniklerinin kullanılmakta olması bunun önemli bir göstergesidir (Ekici, 2006: 31; Güngör ve Evren, 2009: 6).

3. DÜZENLEYİCİ ETKİ ANALİZİ: TARİHSEL BİR ANALİZ

3.1. Diğer Ülkelerde Dea'nın Tarihsel Analizi

DEA, ilk olarak 1970'li yılların başında ABD'de ekonomi alanında uygulanmaya başlanmıştır. DEA'nın günümüzdeki şekline yakın ilk kullanımı ise, yine ABD'de 1981 yılında Reagan tarafından imzalanan 12291 sayılı İdari Emir'in yürürlüğe girmesi ile gerçekleşmiştir. 1980'lerden itibaren İngiltere tarafından da kullanılmaya başlanan DEA'nın, 1990'lı yıllardan itibaren ciddi bir biçimde yaygınlaştığı görülmektedir (Kaymak, 2004: 109; DPT, 2007: 8; Ekici, 2006: 67-68).

DEA'nın gelişmesinde ve yaygınlaşmasında, özellikle Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ve Avrupa Birliğinin (AB) önemli katkılarının olduğunu ifade etmek gerekmektedir. AB tarafından hazırlanan "Mandelkern Raporu" analizinin yaygınlaşmasını sağlayan önemli çalışmalar arasında yer almaktadır. Yine OECD ile AB'nin ortaklığında hazırlanan "Yönetim ve Yönetişimde İyileşme İçin Destek Girişimi (SIGMA)" olarak adlandırılan çalışma, DEA'nın AB'ye girmek isteyen ülkelerde de yayılmasında ve yaygınlaşmasında son derece önemli etkileri olmuştur. Ayrıca DEA, AB'nin genel perspektifini belirleyen ve 2010 yılına kadar rekabetçi bir bilgi toplumu yaratmayı öngören Lizbon Stratejisi'nin de öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır (Ekici, 2006: 67; Ekici ve Çelik, 2007: 149).

1990'lı yılların başlarında sadece birkaç OECD üyesi ülke tarafından kullanılan DEA, 2005 yılı itibarıyla OECD'ye üye 30 ülkeden 26'sında yaygın bir biçimde uygulanmaya başlamıştır. Diğer taraftan 2001 yılı öncesinde sadece birkaç AB ülkesinde kullanılan DEA'nın, 2004 yılı itibarıyla 15 üye ülkede yasal olarak uygulanmaya başlandığı, hatta yeni üye ülkelerden Macaristan ve Polonya'da dahi uygulamaya konulduğu görülmektedir. Üstelik DEA'nın sadece yaygınlaşmakla kalmadığı, bu ülkelerden hemen hemen birçoğunda, yeni düzenleme önerilerinde zorunlu olarak uygulanması gereken bir yöntem haline getirildiğini belirtmek gerekmektedir (Güngör ve Evren, 2009: 6; Ekici, 2006: 67-68).

3.2 Türkiye’de Dea’nın Tarihsel Analizi

Türkiye’de DEA’nın ilk olarak, 2001 yılında OECD tarafından hazırlanan “Türkiye’de Düzenleyici Reformlar: Ekonomik İyileşme İçin Önemli Destek” adlı raporda, yasama sürecine düzenleyici etki analizinin bütünleştirilmemiş olmasının, düzenleyici reform programının önemli bir eksikliği olarak görülmesi ile gündeme geldiği görülmektedir. Raporda ayrıca Türkiye’de DEA’nın uygulanmasına yönelik yasal bir zorunluluğun olmadığı, bu nedenle politika belirleyicilerin kararlarını sağlıklı bir fayda-maliyet analizine dayandırma ve kalite kontrol süreçlerinin sağlıklı bir biçimde işleme imkânının bulunmadığı ifade edilmiş, DEA’nın devlet hizmetlerinin hem kalitesini hem de tutarlılığını büyük ölçüde arttırmasını sağlayan bir yöntem olduğu açıkça vurgulanmıştır (Kaymak, 2004: 109-110).

Türkiye’de DEA’nın yasal çerçevesinin oluşturulmasına katkı sağlayan üç önemli düzenlemeden bahsedilebilir. Birincisi, 2004 yılında kabul edilen 5227 sayılı Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Düzenlenmesi Hakkında hazırlanan kanun tasarısıdır. Tasarının, kamu yönetimin kuruluş ve işleyişinin temel ilkelerini düzenleyen 5. maddesinde, “yapılacak yeni düzenlemeler ve kurulacak birimler için düzenleyici etki analizi yapılır” şeklinde bir ifadeye yer verilmiştir. Böylelikle alınacak kararlarda ve hatta yeni birimlerin oluşturulmasında dahi DEA’nın kullanılması bir zorunluluk haline getirilmektedir. Ne var ki 2004 yılında kabul edilen yasanın Cumhurbaşkanınca geri gönderilmiş olması ve daha sonrasında ise gündemden düşmesi nedeniyle DEA’nın yasal zemini oluşturulamamıştır (Yüksel, 2005: 52).

DEA’ya yönelik ikinci düzenleme, Bakanlar Kurulu tarafından 2005 yılında hazırlanan ve 2006 tarih ve 26083 sayılı Resmi Gazete’de (RG) yayınlanan Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’dir. İlgili yönetmeliğin 3. maddesinde DEA, “taslağın bütçeye, mevzuata, sosyal, ekonomik ve ticari hayata, çevreye ve ilgili kesimlere etkilerinin ne olacağını göstermek üzere hazırlanan ön değerlendirme” şeklinde tanımlanmaktadır. Yönetmeliğin, “görüşlerin bildirilmesi” başlıklı 7. maddesinde ilgili kesimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının, taslakları kendi görev alanları açısından inceleyeceği ve düzenleyici etki analizinde belirtilen hususların yerinde olup olmadığı açısından değerlendirileceği dile getirilmektedir. Ayrıca taslaklarda; taslağın başlığı, maddeler ve genel gerekçe yanında, düzenleyici etki analizinin de bulunması gerektiği, yürürlüğe konulması halinde etkisinin on milyon TL’yi geçeceği tahmin edilen kanun ve kanun hükmünde kararname taslakları için düzenleyici etki analizinin yapılmasının zorunlu olduğu, etkisi on milyon TL’nin altında kalan kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile etki miktarına bakılmaksızın diğer düzenleyici işlemler için de Başbakanlık tarafından düzenleyici etki analizinin hazırlanmasının istenebileceği ifade edilmekte ve düzenleyici etki analizinin teklif sahibi bakanlık veya kamu kurum ve kuruluşu tarafından hazırlanması gerektiği belirtilmektedir (<http://www.mevzuat.gov.tr>). Ancak milli güvenliğe yönelik politikalar ile bütçe ve kesin hesap kanunu taslakları DEA’dan muaf tutulmuşlardır (Ekici ve Çelik, 2007: 153).

DEA'ya yönelik son düzenleme ise, 3 Nisan 2007 tarihli 26482 Sayılı RG'de yayımlanan Düzenleyici Etki Analizine ilişkin 2007/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi'dir. Söz konusu genelge ile Başbakanlık bünyesinde oluşturulan Daha İyi Düzenleme Çalışma Grubu ile koordinasyonu sağlamak ve düzenleyici etki analizini gerçekleştirmek amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluşlarında görevli belirli bir birimin tespit edilmesi öngörülmüştür. Yine bu genelge çerçevesinde, söz konusu görevin yerine getirilmesinde karşılaşılabilecek sorunlara çözüm getirmesi ve uygulayıcılara yol göstermesi amacıyla, "Düzenleyici Etki Analizi Rehberi" hazırlanmış ve uygulayıcıların kullanımına sunulmuştur (Aykın, 2010: 238).

DEA'nın analiz yöntemlerini oluşturan fayda-maliyet ve maliyet-etkinlik analizlerinin ise 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile düzenleme altına alındığı görülmektedir. İlgili kanunun 5. maddesinin g bendinde; "kamu idarelerinin mal ve hizmet üretimi ile ihtiyaçlarının karşılanmasında, ekonomik veya sosyal verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin yapılması esastır" şeklinde bir ifadeye yer verilerek, kamu idareleri tarafından yapılacak düzenlemelerde DEA'nın yapılması zorunlu hale getirilmiştir (Ekici ve Çelik, 2007: 152).

Türkiye'de düzenleyici etki analizlerinin yaygın bir biçimde uygulanması konusunda çalışmalar başlamış olmasına rağmen yeterli düzeyde gerçekleşmediği görülmektedir. Bu durumun iki önemli nedeninin olduğunu söylemek mümkündür. Birincisi, DEA'nın bir yasayla değil yönetmelikle düzenlenmiş olmasıdır. Bu durumun DEA'nın etkinliğini ve işlevselliğini büyük oranda azaltmakta olduğunu söylemek mümkündür. İkincisi ve daha da önemlisi, Türkiye'de DEA'nın sağlıklı bir biçimde uygulanabilmesi için gerekli kurumsal yapının oluşturulamamış olması ve karar alıcıların bu noktada kararlı bir irade sergileyememiş olmaları şeklinde ifade edilebilir.

Günümüzde hemen hemen birçok ülke tarafından yaygın bir biçimde uygulanmakta olduğu görülen DEA'nın farklı ülkelerde farklı amaçlarla kullanılmakta olduğunu söylemek gerekmektedir. Örneğin, Almanya, İsveç ve İtalya'da DEA düzenlemelerin basitleştirilmesi için kullanılırken, Hollanda'da düzenlemelerin rekabete olumsuz etkide bulunmaması için, Belçika ve Danimarka'da ise iş dünyasını düzenleyen mevzuatın kalitesinin artırılması amacıyla kullanıldığı görülmektedir. AB'de ise DEA'nın, topluluk düzenlemelerinin meşruiyetinin sağlanması noktasında kullanıldığı söylenebilir (Ekici, 2006: 68). Ancak hangi amaçla kullanılırsa kullanılsın, bu analizin değişik biçimlerde de olsa birçok ülke tarafından yasal bir zorunluluk olarak kullanılıyor olması, ülkelerin; şeffaf, katılımcı, hesap verebilir ve demokratik yönetim anlayışına yönelik tutumlarını, bürokrasiyi azaltma, işleri basitleştirme, hizmetleri ve kamu politikalarını daha kaliteli ve etkin kılma noktasındaki kararlılıklarını göstermekte olduğunu söylemek mümkündür.

4. DÜZENLEYİCİ ETKİ ANALİZİ İLE KAMU POLİTİKALARI İLİŞKİSİ

Esas olarak iyi düzenleme yapma gereksiminin bir sonucu olarak ortaya çıktığı görülen DEA'nın kamu politikaları ile de yakın bir ilişki içerisinde olduğu söylenebilir. Zira temel olarak kamu politikalarının da nihayetinde bir düzenlemeden ibaret olduğunu söyleyebilmek

mümkündür. Bu bakımdan DEA ile kamu politikaları arasında da doğrudan bir ilişkinin olduğu ve politika yapım sürecinde kullanılmasının bir zorunluluk haline geldiği görülmektedir.

DEA'nın sahip olduğu özellikler ve düzenlemelerin iyileştirilmesi noktasında yararlandığı teknikler, DEA ile kamu politikaları arasında bir ilişki kurulmasını zorunluluk haline getirmektedir. Çünkü günümüzde hükümetlerin, kamu politikalarının oluşturulması sürecinde oldukça dikkatli davranması gerekmektedir. Aksi takdirde toplumsal bir soruna çözüm bulmak isterken, pek çok yeni sorunla karşı karşıya kalınabilir. Örneğin, bu alanda dikkatli davranılmaması; zaten oldukça kıt olan kamu kaynaklarının israf edilmesine neden olabilir ya da hiçbir durumda geri getiremeyeceğimiz zaman kaybına yol açabilir. Ayrıca oluşturulan politikanın soruna çözüm olmaktan oldukça uzak, etkinliğinin ve kalitesinin de son derece düşük olmasına sebep olabilir. Bütün bunlar uygulamaya konulan bir politikanın toplum tarafından benimsenmemesine, sahiplenilmemesine, hatta tepkiyle karşılanmasına ve dolayısıyla başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olabilir. Bu bakımdan politika yapım sürecinde DEA'nın kullanılmasının hem oluşturulan kamu politikaları hem de kamu politikalarının yapım süreci üzerinde önemli etkiler yaratacağı söylenebilir.

5. DÜZENLEYİCİ ETKİ ANALİZİNİN KAMU POLİTİKALARINA ETKİLERİ

Düzenleyici Etki Analizinin kamu politikaları ve oluşturulması süreci üzerinde önemli etkilerinin olduğunu söylemek mümkündür. Ancak şunu da ifade etmek gerekir ki; DEA'nın kamu politikaları ve oluşturulması süreci üzerinde olumlu yönde etkileri bulunduğu gibi, olumsuz yönde etkilerinin olduğu da literatürde dile getirilmektedir. Bu bağlamda DEA yönteminin, kamu politikaları üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılabilmesi adına sınıflandırılmasının daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

5.1. Düzenleyici Etki Analizinin Kamu Politikaları Üzerindeki Olumlu Etkileri

DEA'nın kamu politikaları ve oluşturulması süreci üzerindeki olumlu etkilerini; zaman ve kaynak israfını önlemesi, sürecin kolaylaştırılmasını ve basitleştirilmesini sağlaması, kamu politikalarının kalitesini ve etkinliğini artırması, diğer politika aktörlerinin sürece katılımını sağlaması ve oluşturulan kamu politikalarının başarıya ulaşma olasılığını yükseltmesi şeklinde ifade etmek mümkündür.

5.1.1. Kamu Politikalarında Zaman ve Kaynak İsrafını Önlemesi

Günümüzde toplumun talep ve beklentilerinin sınırsız olduğu, buna karşılık kamu kaynaklarının oldukça sınırlı olduğu göz önüne alındığında, kıt kaynaklarla sınırsız olan isteklerin karşılanması sorununun her geçen gün daha fazla artmakta olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda sınırlı kamu kaynakları ile sınırsız toplum ihtiyaçların askeri koşullarda da olsa dengeye oturtulmasının önemi bir kat daha artmaktadır. Bu da oluşturulan kamu politikalarının toplumsal sorunu çözmeye yönelik ve sonuç odaklı olmasını bir zorunluluk haline getirmektedir. Çünkü aksi takdirde politika yapım sürecinin yeniden başlaması, dolayısıyla aynı toplumsal sorun için yeni bir kamu kaynağının kullanılması durumu söz konusu olmaktadır. Bu zorunluluk, işin başından itibaren yeniden düzenlenmesini,

politika yapım sürecinin yapısal olarak etkinleştirilmesini ve doğru bir biçimde planlanmasını gerektirmektedir. Son dönemde yoğun bir biçimde gündeme gelen DEA ile bu sorunun büyük ölçüde giderilebileceği ve sürecinin yapısal olarak etkinleştirilebileceği dile getirilmektedir (Çarkçı, 2008: 82).

Dye'nin kamu politikalarına ilişkin tanımından hareketle hükümetlerin çözüme yönelik hareketleri kamu politikası olarak değerlendirilebildiği gibi, hareketsiz kalmaları da bir kamu politikası olarak değerlendirilebilmektedir. Hangisinin daha etkili ve çözüme yönelik olacağının belirlenmesi ise oldukça zordur. Çünkü bu yöntemlerden birisini uygulamaya karar vermeden önce elinizde sonuca yönelik güçlü verilerinizin olması gerekmektedir. Aksi takdirde hükümetlerin daha büyük sorunlarla karşı karşıya kalma olasılığı ortaya çıkabilir. DEA, sahip olduğu değerlendirme ölçütleri sayesinde, karar alıcılara bu verileri temin ederek önemli bir kolaylık sağlamaktadır. DEA, yapmış olduğu çeşitli analizler neticesinde bazı durumlarda, hükümetlerin hareketsiz kalmalarının daha iyi bir politika yöntemi olacağı sonucuna ulaşmakta ve böylelikle çok uzun bir zaman ve önemli bir kamu kaynağı gerektiren politika sürecinin başlatılmasını daha başından önleyebilmektedir. Bir diğer ifadeyle yapılan analiz neticesinde önemli bir zaman kaybının ve kamu kaynaklarının israf edilmesinin önüne geçilebilmektedir.

Kamu politikalarının; genellikle aniden ortaya çıkmadığı, belirli süreç ve aşamalardan meydana geldiği, karar vermenin ötesinde başlangıcından sonucuna kadar birbirini izleyen bir faaliyetler bütününden oluştuğu görülmektedir. Bu bağlamda politika yapım sürecinin, oldukça uzun bir zaman gerektirdiği ve meşakkatli olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle bir konuya veya toplumsal bir soruna yönelik oluşturulan kamu politikalarının oldukça iyi bir biçimde planlanması ve politikaya ilişkin gerekli bütün çalışmaların, politika oluşturma sürecinden önce en ince ayrıntısına kadar hesaplanması ve analiz edilmesi gerekmektedir (Yıldız ve Sobacı, 2013: 18-19). Çünkü aksi takdirde oldukça uzun ve meşakkatli olan kamu politikası oluşturma sürecinin yeniden başlaması durumuyla karşı karşıya kalınması söz konusu olabilmektedir. Söz konusu analiz; alternatif çözüm önerileri sunması, bu önerilerin artı ve eksilerini işin başından ortaya koymaya çalışması ve çözüme yönelik her bir önerinin toplum üzerindeki etkilerini öngörmeye odaklanması bakımından politika yapım sürecine önemli bir katkı sağlayabileceği görülmektedir. Böylelikle çözüme ulaştırmayacak kamu politikalarının oluşturulması için harcanan zaman ve kaynak kaybı büyük ölçüde önenebilecektir.

DEA'nın temel amaçları arasında, yeni oluşturulacak politikaların faydalarını ve topluma sağlayacağı yararı ortaya çıkararak, o politika için harcanan maliyetlerin gerekliliğini ispatlamak ve politika aktörlerine politikalarını daha etkin bir hale getirmek için yardımcı olmak yer almaktadır. Ayrıca DEA, belirlenen kamu politikasının fayda-maliyet analizini hesaplayarak, faydanın optimum, maliyetin ise katlanılabilir düzeyde gerçekleştiğini ortaya koymaya çalışmaktadır. Böylelikle çözüme yönelik olmayan veya önceden belirlenen hedeflere götürmeyecek politikaları oluşturmanın, dahası bu politikalar için harcanacak önemli bir kamu kaynağının israf edilmesinin önüne geçilebilmesini sağlayacaktır (DPT, 2007: 8-9; Ekici ve Çelik, 2007: 142-143; Ekici, 2006: 28).

5.1.2. Kamu Politikalarının Oluşturulması Sürecini Kolaylaştırması ve Basitleştirmesi

Günümüzde kamunun görev ve yetki alanının genişliği ve yerine getirdiği kamusal hizmetlerin çeşitliliği hemen göze çarpmaktadır. Öyle ki gerek kamunun içinde yer alan bürokratların, gerekse vatandaşların bu iş yoğunluğundan ve karmaşıklığından dolayı ortaya çıkan devletin hantallığından ve kırtasiyeciliğinden büyük ölçüde şikâyetçi oldukları görülmektedir. Diğer taraftan kamu politikalarının yapım sürecinin oldukça karmaşık olduğu ve bu karmaşıklığın her geçen gün arttığı da birçok kesim tarafından dile getirilmektedir. Üstelik toplumsal sorunların günden güne çeşitlenmesi ve artması, bu alanda yaşanan karmaşayı daha da pekiştirmektedir. Bu durum, zamanla süreçte tıkanıklıkların yaşanmasına, oluşturulan politikaların niteliksiz ve kalitesiz olmasına, çözüme yönelik olmayan politikaların yapılmasına ve pek çok toplumsal sorunun politikasız kalmasına neden olmaktadır. Bu nedenler, politika yapım sürecinin bir an evvel kolaylaştırılmasını ve basitleştirilmesini elzem ve zorunlu bir hale getirmektedir. Bu noktada DEA'nın kullanılmasının önemi ve gerekliliği bir kez daha net bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Çünkü DEA'nın kullanılmasının, hükümetlere hem bürokrasinin azaltılmasında hem de devlet işlerin basitleştirilmesinde önemli bir destek sağladığı söylenebilir.

DEA ile bir konuya ilişkin veya bir toplumsal sorunun çözümüne yönelik uygulanabilecek alternatif politika seçenekleri kolaylıkla belirlenebilmektedir. Ayrıca alternatif politika önerileri arasında bir karşılaştırma yapılabilen ve her bir alternatif politika önerisinin faydaları, sakıncaları ve maliyetleri ortaya konabilmektedir. Böylelikle DEA, seçenekler arasından en iyi politika alternatifini ortaya koyarak çözüme en hızlı ve kolay yoldan ulaşmaya ve gereksiz düzenlemelerden kaçınmaya yardımcı olmaktadır. Diğer taraftan DEA ile oluşturulacak politikanın bütçeye, kanunlara, sosyal, ekonomik ve kültürel hayata, çevreye ve politikanın hedefinde yer alan ilgili kesimlere karşı olumlu ve olumsuz etkilerinin ne olacağı önceden tespit edilebilmektedir. Böylelikle sürecin ilerleyen aşamalarında tekrardan bunlara yönelik idari işlemlerin yapılması önlenmiş ve süreç büyük ölçüde sadeleştirilmiş olmaktadır (Solak, 2006: 1; Ekici ve Çelik, 2007: 142-143; Alp ve Kılıç, 2007: 42).

Bu noktada DEA'nın bir diğer faydası da yapılacak düzenlemenin ve oluşturulacak politikanın türüne ve kapsamının belirlenmesine yardımcı olmasıdır. Bu da hem kamunun üstlendiği görevlerin hafiflemesine hem de sürecin basitleşmesine olanak sağlamaktadır. Örneğin yönetmelikle düzenlenmesi gereken bir hususun yasa ile düzenlenmeye çalışılması, bir taraftan düzenleme sürecinin gereksiz yere karmaşıklaşmasına, diğer taraftan da parlamentonun boş yere meşgul edilmesine neden olmaktadır. Yine benzer bir biçimde idari bir kararla oluşturulabilecek olan bir kamu politikasının kanunla oluşturulmaya çalışılması hem sürecin zorlaşmasına ve gereksiz yere uzamasına hem de parlamentonun iş yükünün artmasına yol açmaktadır. Hatta yapılacak olan DEA ile bazı durumlarda hiç düzenleme ve politika yapılmaması sonucuna da ulaşılabilir. Bu durumda hükümetler, Dye'nin kamu politikaları tanımlamasında olduğu gibi, hareketsiz kalarak bazen soruna kolaylıkla çözüm getirebilmektedirler (Ekici ve Çelik, 2007: 154).

5.1.3. Kamu Politikalarının Kalitesini ve Etkinliğini Artırması

Yeni kamu yönetimi anlayışının etkilerini büyük ölçüde hissettirmeye başladığı günümüzde vatandaş memnuniyeti büyük ölçüde ön plana çıkmaya başlamıştır. Artık vatandaşlar sadece kendisine sunulanla yetinmemekte daha iyisini ve kalitelisini talep etmektedir. Diğer taraftan yine yeni kamu yönetimi anlayışının etkisiyle devletin hemen her alanda bir aktör olarak yer alması yerine sadece asli görevlerini yerine getirmesi, ancak bunları da kaliteli ve etkin bir biçimde yerine getirmesi anlayışı benimsenmiştir. Bu da kamunun her alanında olduğu gibi oluşturulan kamu politikalarının da kalitesinin ve etkinliğinin yüksek olmasını bir zorunluluk haline getirmektedir. Daha öncede ifade edildiği üzere her bir kamu politikasının tek tek kalitesinin ve etkinliğinin arttırılmaya çalışılmasındansa, politika yapım sürecinin günümüzün şartlarına ve beklentilerine göre reform edilmesi ve etkin bir hale dönüştürülmesi daha akıllıca bir çözüm olarak karşımıza çıkmaktadır. Son dönemde yoğun bir biçimde gündeme gelen DEA ile bu sorunun büyük ölçüde giderilebileceği ve sürecinin yapısal olarak etkinleştirilebileceği dile getirilmektedir (Çarkçı, 2008: 82). Nitekim AB Komisyonu da oluşturulan kamu politikalarının kalitesinin önemine işaret etmiş ve bu noktada DEA'dan sadece fayda-maliyet analizi şeklinde değil, kalite anlamında da yararlanılması gerektiğini belirtmiştir (Ekici ve Çelik, 2007: 151).

Türkiye'de yapılan düzenlemelerin yoğunluğu hemen dikkati çekmektedir. Hatta bu sebeple Türkiye'de bir düzenleme enflasyonunun yaşanmakta olduğu dile getirilmektedir. Öyle ki, birbiriyle çelişen birçok mevzuatın varlığından dahi söz edilebilir. Çünkü düzenlemelerin ve politikaların kalitesiz ve etkisiz olması sorunların çözüme kavuşmamasına neden olmakta, bu da yeni düzenleme ve politikaları gündeme getirmektedir. Bu bakımdan etkili bir düzenleme ve politika için doğru düzenleme aracının seçilmesi gerekmektedir. Politika yapım sürecinde DEA'nın kullanılması, bir taraftan düzenleme sürecinin doğru bir biçimde işletilmesine olanak sağlayabilir, diğer taraftan da oluşturulan düzenlemelerin muhtemel sonuçlarını önceden ortaya çıkarabildiği için birbiriyle çelişen düzenlemelerin yapılmasına engel olabilir. Zira DEA'nın, farklı politika seçenekleri hakkında bilgi sağlayarak ve değerlendirmede bulunarak politika oluşturma sürecini iyileştirdiğini ve daha kaliteli bir hale dönüştürdüğünü söylemek mümkündür. Çünkü DEA, karar alıcılara ve politika oluşturuculara harekete geçmeden önce sistematik olarak düşüncelerini temin etmekte ve böylelikle doğru ve etkin politikaların oluşturulmasına katkı sağlamaktadır (Ekici ve Çelik, 2007: 142-143, 154; Baskıcı, 2007: 20).

DEA'nın sadece yeni oluşturulacak olan kamu politikalarının kalitesini ve etkinliğini sağlamadığı, aynı zamanda mevcut ve hali hazırda uygulanmakta olan kamu politikalarının kalitesini ve etkinliğini arttırmak amacıyla da kullanılabilirliği ifade edilmektedir. Hatta uygulanmakta olan kamu politikalarının kalitesini ve etkinliğini sağlamada çok daha başarılı olduğunu söyleyebilmek de mümkündür. Çünkü mevcut politikalara ilişkin yeterli ölçüde veri kolaylıkla temin edilebilmektedir. Üstelik bu veriler, politika uygulamaları neticesinde elde edildiği için gerçek değerleri veya gerçeğe çok yakın değerleri de yansıtabilmektedir. Bu da DEA'nın sağlıklı bir biçimde gerçekleştirilmesine ve doğru sonuçlara ulaşmasına olanak sağlamaktadır (Ekici ve Çelik, 2007: 148; Baskıcı, 2007: 23).

Toplumun tamamını veya bir bölümünü etkileyen düzenlemelerin kaliteli ve sonuç odaklı bir biçimde yapılmış olması, hükümetlerin etkinliğinin sağlanması açısından da hayati önem taşımaktadır. Çünkü geleneksel kamu yönetimi anlayışının etkin olduğu dönemde devletlerin tek başına gerçekleştirdiği düzenlemeler ve oluşturduğu politikalar, sadece yetersiz kalmamış aynı zamanda kamu yönetiminin maliyetlerini yükseltmiş, bürokrasi ve kırtasiyeciliğe neden olmuştur. Bu durum, devlete olan güveni büyük ölçüde azaltmıştır. Devletin kaybolan güveni yeniden tesis edebilmesi için ekonomik ve sosyal hayatta ortaya çıkan sorunlara zamanında ve etkin bir biçimde cevap verebilmesi gerekmektedir. Bu da ancak daha iyi düzenleme ve politika geliştirmenin bir aracı olan DEA ile mümkün olabilmektedir (Ekici ve Çelik, 2007: 136).

DEA'nın temel unsurlarından birisi de danışma'dır. Danışma, oluşturulacak politikadan etkilenmesi muhtemel kesimlerin politika yapım süreçlerinde yer almalarına veya en azından bu süreçleri, karşılıklı bilgi alışverişi sayesinde, etkilemelerine olanak sağlamaktadır. Kamu politikalarının oluşturulması sürecine diğer aktörlerin katılımın temin edilmesi, oluşturulan kamu politikalarının kalitesinin artırılmasına olanak tanımaktadır. Nitekim AB Komisyonu da; bir ülkenin kamu politikalarının kalitesinin sürece sağlanan katılımla doğru orantılı olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca farklı çıkar gruplarının beklentilerinin katılım sayesinde bir noktada uzlaştırılabilmesi, aynı zamanda oluşturulan kamu politikalarının etkinliğini de yükseltmekte olduğu söylenebilir (Ekici, 2006: 15-17).

5.1.4. Politika Yapım Sürecine Diğer Aktörlerin Katılımını Sağlaması

Günümüzde siyasal katılma oldukça önemli bir hale gelmiştir. Öyle ki günümüzün demokrasi anlayışının da temelini oluşturmaktadır. Bu bağlamda özellikle yönetim anlayışında yaşanan değişmeye bağlı olarak kamu politikalarının oluşturulması sürecine, devlet dışındaki diğer aktörlerin de katılımının sağlanması neredeyse bir zorunluluk haline dönüşmüştür. Ancak bu durum, siyasal katılmanın gerçekleşebilmesi için tek başına yeterli değildir. Bu sebeple kamu politikalarının oluşturulması sürecine diğer aktörlerin de katılımını sağlamaya yönelik yeni katılma kanallarının oluşturulması gerekmektedir. Bu yeni kanallardan birisinin de DEA olduğu söylenebilir (DPT, 2007: 7).

DEA'yı siyasal katılma açısından önemli hale getiren, DEA'nın temel unsurlarından birisi ve ayrılmaz bir parçası olan danışma'dır. Danışma; yukarıda ifade edildiği üzere oluşturulacak politikalara ilişkin olarak vatandaşlara, sivil toplum kuruluşlarına, özel sektör temsilcilerine ve ilgili kesimlere danışılmasını ifade etmektedir. Danışma da tarafların karşılıklı olarak bilgi alışverişinden söz edilebilir. Bir diğer ifadeyle politika yapımcılarla politikadan etkilenmesi muhtemel kesimler arasında karşılıklı iletişimin ve etkileşimin gerçekleştirilmesidir. Böylelikle eldeki verilerin ve bilgilerin artırılması ve analizlerinin sağlıklı bir biçimde yapılması sağlanmaktadır (Ekici ve Çelik, 2007: 144; Ekici, 2006: 15; Alp ve Kılıç, 2007: 41; T.C. Başbakanlık Düzenleyici Reform Grubu, 2009: 2). Dahası danışma ile DEA ile yapılan varsayımların ispatlanması, oluşturulacak politikadan etkilenmesi muhtemel kesimlerin politikaya ilişkin görüş ve düşünceleri ile konuya ilişkin bakış açılarının öğrenilmesi ve politika taslaklarının topluma duyurulması temin edilebilmektedir (DPT, 2007: 9).

Örneğin Türkiye’de DEA’nın yasal çerçevesini oluşturan Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinde; taslakların Başbakanlığa sunulmasından önce, ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerinin alınacağı hükmüne yer verilmektedir. Ayrıca taslaklar hakkında konuyla ilgili mahalli idareler, üniversiteler, sendikalar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinden de faydalanılır ifadesi yer almaktadır. Buna ilaveten yine aynı madde de, kamuoyunu ilgilendiren taslakların Başbakanlığa iletilmeden önce, teklif sahibi bakanlık tarafından internet, basın veya yayın aracılığıyla kamuoyunun bilgisine sunulabileceği dile getirilmektedir (<http://www.mevzuat.gov.tr/>). Bu çerçevede DEA’nın sadece analitik bir değerlendirme ve ölçüm aracı olmadığı, aynı zamanda çeşitli çıkarları bir araya getiren bir eşgüdüm aracı haline dönüştüğü görülmektedir. DEA’nın kullanılmasıyla birlikte birbiriyle çelişen çok sayıdaki politika hedefi arasında bütünleşme ve uyum sağlanabilir. Ayrıca toplumsal bir soruna yönelik toplumun ilgili kesimlerinin farklı politika beklentileri arasında da bir uzlaşma zemini oluşturmak mümkün olabilmektedir (Aykın, 2010: 231).

DEA bilgi temelli bir yöntem olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda inceleme ve iletişim, DEA’nın temel unsurları arasında yer almaktadır. İnceleme, bir kamu politikasının oluşturulmasına yönelik gerekli bilgilerin ve verilerin toplanmasıdır. İletişim ise, inceleme sonucu elde edilen verilerin ve bilgilerin hem politika yapıcılarla hem de politikadan etkilenmesi muhtemel olan toplumun ilgili kesimleri ile paylaşılması anlamına gelmektedir. Bu paylaşım, aynı zamanda birlikte/ortak hareket etmeyi de gerektirmektedir. Çünkü oluşturulacak politikadan ve buna yönelik verilerden haberdar olan toplumun ilgili kesimlerinin çeşitli yöntemler vasıtasıyla politika yapım sürecine dahil olmaya çalıştıkları görülmektedir. Bir diğer ifadeyle DEA’nın bazı temel unsurlarının, doğrudan olmasa da kamu politikalarının oluşturulması sürecine diğer aktörlerin de katılımına imkan sağladığını söylemek mümkündür (Baskıcı, 2007: 20).

DEA’nın politika yapım sürecine entegre edilmesiyle birlikte ilgili kesimlere danışma ve yönetişimin geliştirilmesi gibi ilkeler de politika yapım sürecine dahil edilmiştir. Böylece halkın talep ve beklentilerine uygun ve ülke ihtiyaçlarını dikkate alan kamu politikalarının hayata geçmesinin oldukça kolaylaştığı söylenebilir. Ayrıca DEA’da yer alan danışma ile oluşturulan kamu politikalarının toplum tarafından daha fazla sahiplenilmesi ve benimsenmesi sağlanmakta ve böylelikle oluşturulan kamu politikalarının meşruiyeti de temin edilmiştir. Buna ilaveten birçok ülkenin DEA’yı, düzenleme sürecini şeffaf ve hesap verebilir bir hale getirmek, usulsüz işlemleri en alt düzeye indirmek amacıyla da kullanmakta olduğu görülmektedir (Kaymak, 2004: 124; Ekici, 2006: 15; Ekici ve Çelik, 2007: 143, 152).

5.1.5. Kamu Politikalarının Başarıya Ulaşma Olasılığını Yükseltmesi

Hükümetler tarafından oluşturulan kamu politikalarının başarılı olması son derece önemlidir. Çünkü başarısızlık ile sonuçlanan her bir kamu politikası hükümetleri birçok sorun alanı ile karşı karşıya bırakmaktadır. Bunlardan ilki başarısızlık ile sonuçlanan bir kamu politikası hem zaman kaybına hem de önemli ölçüde kamu kaynağının israf edilmesine yol açmaktadır. Zaman kaybı her ne kadar göz ardı edilebilir gibi görünse de harcanan her bir kamu kaynağı bütçeye önemli bir yük getirmektedir. İkincisi toplumsal sorunun varlığını hala devam ettiriyor

olmasıdır. Üçüncüsü devlet ile toplum ilişkileri üzerinde de olumsuz etkiler yaratmaktadır. Örneğin hükümete olan güven duygusunun zedelenmesine, toplumda hükümete karşı tepkilerin ortaya çıkmasına, diğer kamu politikalarının da toplum tarafından sahiplenilmemesine ve hatta hükümetlerin meşruiyet sorunu yaşamalarına neden olabilmektedir. Elbette ki hükümetler tarafından oluşturulan kamu politikalarının tamamının başarıya ulaşması pek mümkün değildir. Ancak oluşturulan kamu politikalarının başarısızlık oranının yükselmesi bu ve buna benzer sorun alanlarının artmasına sebep olacağından, hükümetlerin oluşturdukları kamu politikalarının başarıya ulaşma olasılığını yükseltecek yeni yöntemleri kullanmaları gerekmektedir. DEA bu amaçla kullanılabilir yeni bir yöntem olarak karşımızda durmaktadır.

Düzenleme yapım sürecinde kullanılan DEA'nın politika yapım sürecinde kullanılmasıyla birlikte, kamu politikalarının başarılı olmasına da önemli ölçüde katkı sağladığı söylenebilir. Çünkü DEA'nın bunu sağlayabilecek birçok ölçümleme tekniğinin bulunduğu görülmektedir. Hükümetler, DEA ile yapılan analizler neticesinde elde edilen verilerden yola çıkarak, daha politika belirlenmeden önce, oluşturulacak politikaya müdahale etme olanağına sahip olabilmektedirler. Bu da önceden belirlenen hedeflerle ve toplumun beklentileriyle uyumlu politikaların ortaya çıkarılmasını, dolayısıyla politikanın başarılı olmasını sağlamaktadır.

Politika yapım süreci göz önüne alındığında, sürecin aşamalarından birisinin de alternatif çözüm önerilerinin oluşturulması olduğu görülmektedir. Bu aşamada toplumsal soruna yönelik muhtemel çözüm önerileri, bir diğer ifadeyle muhtemel politika önerileri oluşturulmaktadır. Her bir muhtemel politika önerisinin doğru yöntem ve tekniklerle her yönüyle değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü bu muhtemel politika önerilerinden birisi tercih edilecek ve kamu politikası haline dönüşecektir. Bu sebeple muhtemel politika önerilerinin doğru tespit edilmesi, oluşturulan kamu politikalarının başarıya ulaşma olasılığını yükseltmektedir. Bu bağlamda özellikle son dönemde düzenlemelerin reform edilmesi noktasında yaygın bir biçimde kullanıldığı görülen DEA'nın, bu aşamanın sağlıklı bir şekilde tamamlanmasında yeni bir teknik yöntem olarak kullanılabilirliğini söylemek mümkündür. Çünkü DEA, yapmış olduğu ölçümler ve analizlerle her bir alternatif politika önerisinin olumlu ve olumsuz yönlerini daha baştan belirleme imkanı sunmaktadır. Böylelikle sonuca götürmeyecek bir diğer ifadeyle başarıya ulaşma olasılığı düşük olan politika alternatiflerinin daha baştan değerlendirme dışında tutulmasını sağlayabilmektedir. Yine bu noktada alternatif politika önerilerine ilişkin; bütçeye çok fazla yük getirme, çevreye zarar verme, çözüme uzak olma ve toplumsal bir dirençle karşılaşma gibi negatif etkiler de baştan tespit edilebilmektedir. Böylelikle hem en az negatif etkiye sahip politika önerisinin tercih edilmesi, hem de tercih edilecek önerinin negatif etkilerinin baştan giderilebilmesi mümkün olabilmektedir. Böylelikle oluşturulan politikaların başarıya ulaşma olasılığı büyük ölçüde artmaktadır (TEPAV, 2007: 2; Baskıcı, 2007: 35).

DEA'nın, başarılı kamu politikalarının üretilmesi noktasında karar alıcılara da son derece önemli faydalar sağladığı söylenebilir. İlk olarak alternatif politika önerilerinin muhtemel sonuçları ve hedefleri hakkında karar alıcılara önemli veriler sağlamaktadır. Ayrıca politika aktörleri, bu önerilerin maliyetleri ve sağlayacağı faydaları konusunda da ayrıntılı bir bilgiye sahip olabilmektedir. Böylelikle politika yapım sürecinde yer alan aktörler, bu verilerden

hareketle, önceden öngördükleri hedefler doğrultusunda bir tercihte bulunabilmektedir. Dahası beklenen ve arzu edilen hedefler ile politikanın uygulanması durumunda gerçekleşmesi muhtemel hedefler arasında bir ilişki kurulabilirler. Bir diğer ifadeyle DEA, çözüme yönelik doğru kararların alınması noktasında önemli bir katkı sağlayabilmektedir. Bunun da uygulanmakta olan kamu politikalarının başarılı olma olasılığını doğrudan etkilediğini söylemek mümkündür.

DEA sadece yeni oluşturulacak politikaların toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya çıkarmakla kalmamakta, aynı zamanda hali hazırda uygulanmakta olan politikaların toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini de ortaya koyabilmektedir. Bir diğer ifadeyle uygulanmakta olan bir kamu politikasının o an itibarıyla ne derecede başarılı ya da başarısız olduğu büyük ölçüde ortaya çıkmaktadır. Üstelik bu değerlendirme, elde edilen gerçek veriler üzerinden yapıldığı için çok daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmakta ve uygulanmakta olan politikanın reform edilmesi de kolay bir biçimde gerçekleştirilebilmektedir. Böylece mevcut bir kamu politikası önceden belirlenmiş amaçlarına ve hedeflerine doğru yönlendirilebilmektedir. Bu da hali hazırda uygulanmakta olan kamu politikasının başarılı olma olasılığını arttırmaktadır (Güngör ve Evren, 2009: 6; Baskıcı, 2007: 23).

DEA'nın bu süreçlere ilişkin bir katkısı da bilindiği üzere kamu politikalarının ilgili bütün aktörlerini sürece dahil ederek katılımcı yönetimin gerçekleşmesini sağlamasıdır. Oluşturulacak kamu politikası ile ilintili aktörlerin sürece dahil edilmesi farklı kesimlerin farklı talep ve beklentilerinin ortak bir noktada uzlaştırılmasını ve en önemlisi oluşturulan politikaların tüm paydaşlar tarafından benimsenmesini temin etmektedir (Ekici, 2006: 28-29; Güngör ve Evren, 2009: 6, 10). Oluşturulan kamu politikasının toplum tarafından daha baştan benimsenmesi ve sahiplenilmesi, oluşturulan kamu politikasının başarılı olma olasılığını önemli ölçüde arttıracaklarını söylemek mümkündür.

5.2. Düzenleyici Etki Analizinin Kamu Politikaları Üzerindeki Olumsuz Etkileri

Son dönemde, neredeyse birçok ülke tarafından, politika yapım sürecinde etkin bir biçimde kullanılan DEA'nın, bu süreç üzerinde olumlu etkiler yarattığını iddia edenlerin yanı sıra, olumsuz etkiler yarattığını dile getirenler de bulunmaktadır. DEA'ya yönelik eleştirilerinin önemli bir kısmının DEA'nın kendisinin de bir süreç olduğu noktasında birleşmekte olduğu görülmektedir. DEA'nın bu özelliğinin, politika yapım sürecini daha da uzattığı ve karmaşık bir hale dönüştürdüğü iddia edilmektedir. Bu sebeple kamu politikalarının oluşturulmasında gecikmelerin yaşandığı, toplumsal sorunlara zamanında müdahale edilemediği ve bunun da devlete olan güveni zedelediği dile getirilmektedir (Alp ve Kılıç, 2007: 47). Bu noktada DEA'ya yöneltilen eleştirinin haklılık payının olduğunu belirtmek gerekmektedir. Ancak iyi bir biçimde yapılan DEA'nın politika yapım sürecine sağladığı olumlu katkılar göz önüne alındığında, politika yapım sürecinde yaşanan bu zaman kaybının pek de kayda değer olmadığını da söylemek mümkündür.

DEA'nın olumsuz etkilerine yönelik bir diğer iddia da, gereksiz bir biçimde kamu kaynaklarının israf edilmesine neden olduğudur. Çünkü yukarıda belirtildiği üzere kendisi de bir süreç olan DEA'nın politika yapım sürecinde uygulanması, önemli bir kamu kaynağının kullanılmasını gerektirmektedir. Ancak DEA'nın yapılması ile elde edilen faydanın, harcanan

bu kamu kaynağını karşılamadığı dile getirilmektedir. Oysaki yapılan araştırmalar, bu iddiaların tam tersini göstermektedir. Örneğin 1980'li yılların sonlarında Amerika'da yapılan bir araştırma; 15 DEA'nın yapılması ile harcanan 10 milyon dolara karşılık 10 milyar dolar fayda sağlandığını ortaya koymuştur. Yine benzer bir sonuçları diğer ülkelerde yapılan çalışmalarda da görmek mümkündür (Alp ve Kılıç, 2007: 47-48).

DEA'nın olumsuz etkilerinden bir diğeri de, hangi düzenlemelerde nasıl ve ne şekilde uygulanacağına yönelik muğlaklıkların hala giderilememiş olmasıdır. Bu durum, DEA'nın planlanması, düzenlemeye yönelik uygulanacak analizlerin belirlenmesi, diğer aktörlerin süreçteki rolünün ne olacağı gibi konuları tartışmalı bir hale getirmektedir. Ancak bu noktada şunu belirtmek gerekmektedir. DEA'da yaşanan bu muğlaklığın, DEA'nın kendisinden değil, her ülkenin DEA'yı farklı bir biçimde uygulamaya çalışmasından kaynaklandığı söylenebilir. Zira DEA'nın bütün ülkelerde geçerli tek bir şeklinden söz etmek mümkün değildir. Kaldı ki DEA'yı gündeme getiren ve neredeyse tüm dünyada yayılmasını sağlayan OECD'nin de böyle bir tekdüzelikten yana olmadığı görülmektedir. Bu sebeple DEA'nın uygulanmasına yönelik muğlaklıkların, DEA'ya ilişkin yasal mevzuatlarla rahatlıkla aşılabileceği söylenebilir (Baskıcı, 2007: 22).

DEA'nın iyi düzenleme yapmanın bir aracı olarak değil, hizmet devleti anlayışından düzenleyici devlet anlayışına geçişi sağlamanın bir aracı olarak gündeme getirildiği ifade edilmektedir. Bu bağlamda kamunun hizmet alanının daraltıldığı, dolayısıyla kamu politikalarının alanının da bu doğrultuda daralacağı dile getirilmektedir (Kaymak, 2004: 123-124). Ayrıca DEA'nın gerçekte tam olarak neyi ifade ettiği veya neyi amaçladığı konusunda da belirsizliklerin bulunduğu belirtilmektedir. Yine DEA'nın gerçekleştirmiş olduğu bazı analizlerin, iktisatta kullanılan analizlerden fazlaca bir farkının olmadığı ifade edilmektedir (Yüksel, 2005: 58).

Politika yapım sürecinde kullanılan DEA'nın, kamu politikaları üzerindeki olumlu katkılarının her dönemde aynı olmayacağı, zaman zaman değişiklikler gösterebileceği ifade edilmektedir. Çünkü DEA'nın başarılı olmasının büyük ölçüde siyasal iktidarın desteğine bağlı olduğu dile getirilmektedir. Bir iktidar tarafından verilen desteğin, diğer bir iktidar tarafından verileceğinin veya kesilmeyeceğinin bir garantisi bulunmamaktadır (Yüksel, 2005: 59). Bu durum, iktidarlara dayalı bir DEA'nın ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu da, her bir dönemde uygulanan DEA'nın kamu politikaları üzerinde aynı etkiyi ve katkıyı sağlamaması anlamına gelmektedir.

DEA'ya yönelik en temel eleştirilerden birisi de, gerekli bilgi ve verileri toplamada karşılaştığı veya karşılaşacağı güçlükler nedeniyle güvenilir olmadığıdır. Çünkü DEA'nın kamu politikalarının oluşturulması sürecine sağlayacağı faydalar; toplanan bilgi ve verilere, verilerin ve bilgilerin kalitesine ve sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesine bağlıdır. Bu aşamasının yetersiz olması veya elde edilen verilerin gerçeği yansıtmaması durumunda DEA'dan sağlıklı bir sonuç ve kamu politikalarına olumlu katkı yapmasını beklemek mümkün olamamaktadır. Ancak ülkelerin bu sorunla baş edebilmek adına bürokraside yer alan çalışanlarını ve belirli ölçüde siyasilerini DEA'nın nasıl ve ne şekilde kullanılacağına ilişkin olarak eğittikleri görülmektedir. Yine bu bağlamda DEA'ya ilişkin bir rehberin hazırlandığını belirtmek

gerekmektedir. Örneğin, İngiltere, “Daha İyi Politika Yapmak: Düzenleyici Etki Analizi Yöntemi” adı altında bir DEA rehberi hazırlamış ve bunu internet aracılığıyla bütün kullanıcılarla paylaşmıştır (Ekici ve Çelik, 2007: 146; Alp ve Kılıç, 2007: 47).

6. SONUÇ

1970’li yıllarda ortaya çıkmaya başlayan DEA’nın, günümüzde iyi düzenleme yapmanın bir aracı haline geldiği birçok kesim tarafından kabul edilmektedir. Bu sebeple 90’lı yıllardan itibaren DEA’nın hızla yaygınlaştığı ve birçok ülke tarafından kullanılmaya başlandığı, hatta öyle ki, bazı ülkelerin DEA’nın kullanılmasını bir zorunluluk haline getirdiği görülmektedir. Bu bağlamda ülkemizde de DEA’nın düzenleme alanında uygulanmasına yönelik adımların 2004 yılından itibaren atılmaya başlandığı, ancak henüz bu adımlardan beklenen faydaların tam olarak sağlanamadığı söylenebilir. Bunun temel nedeninin ise hem DEA’nın mevzuat eksikliğinden hem de siyasi iradenin tam olarak bu konuya eğilmemesinden kaynaklandığı dikkati çekmektedir. Ancak bu noktada ülkemizde de DEA’nın iyi düzenleme yapmanın bir aracı olduğu konusunda bir fikir birliğinin oluşmak üzere olduğunu da söylemek gerekmektedir. Zira 2004 yılından itibaren DEA’ya yönelik atılan adımlar bunun açık bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Günümüzde gerek kamu görevlerinin artış göstermesi gerekse vatandaşların artan talep ve beklentileri hükümetlerin bir taraftan çok daha fazla kamu politikası üretmesi diğer taraftan da ürettikleri bu kamu politikalarında daha dikkati olmaları sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü toplumsal soruna çözüm getirmeyen veya bir diğer ifadeyle başarılı olamayan her bir kamu politikasının hükümetleri ciddi sorunlarla karşı karşıya bıraktığı görülmektedir. Hatta öyle ki bu durum hükümetlerin meşruiyet sorunu yaşamalarına dahi sebep olabilmektedir. Bu sebeple tüm dünyada hükümetlerin iyi düzenleme yapmak kadar iyi kamu politikası yapmaya da önem vermeye başladıklarını söylemek mümkündür. Temelde kamu politikalarının da bir düzenleme olduğu göz öne alındığında kamu politikaları ile DEA arasında doğrudan bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Bu bağlamda iyi düzenleme yapma noktasında yaygın bir biçimde kullanılan DEA’nın iyi kamu politikası yapma noktasında politika yapım sürecinde yeni bir yöntem olarak kullanılmasının bir zorunluluk haline dönüştüğünü söylemek mümkündür.

DEA’nın politika yapım sürecinde kullanılmasının her şeyden önce sürecin kendisi üzerinde kayda değer değişimler ortaya çıkardığı görülmektedir. Örneğin sürecin basitleştirilmesini ve kolaylaştırılmasını sağladığı görülmektedir. Yine süreç içerisinde yapılması gerekenler tekrar gözden geçirilmekte ve süreç en ince ayrıntısına kadar yeniden planlanabilmektedir. Ayrıca yapılan analizler sayesinde sürecin günün şartlarına uygun hale getirilmesi temin edilebilmektedir. Son olarak diğer aktörlerin de katılımı sağlanarak sürecin hem şeffaflaşması ve demokratikleşmesi hem de daha fazla meşruluk temeline oturtulması ve böylelikle etkinliğinin artırılması sağlanabilmektedir.

DEA’nın sadece politika yapım sürecini değil, aynı zamanda oluşturulan kamu politikalarını da birçok açıdan olumlu yönde etkilediğini söylemek gerekmektedir. Örneğin kamu politikalarının daha çok çözüme yönelik ve sonuç odaklı bir biçimde oluşturulmasını temin etmektedir. Böylelikle oluşturulan kamu politikalarının hem etkinliğini hem de kaliteli

olmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca DEA, ulaşılması hedeflenen sonuçlar ile politikanın uygulanması durumunda gerçekleşmesi olası sonuçlar arasında bir uyumlaştırma yapmaya çalışarak kamu politikalarının başarılı olma ihtimalini de yükseltebilmektedir. Yine bir politikanın uygulanması durumunda ortaya çıkacak fayda ve maliyetleri önceden öngörebildiği için zaman ve kaynak israfını da önleyebildiğini söylemek gerekmektedir.

DEA'nın, yeni oluşturulacak kamu politikalarına uygulanabildiği gibi, mevcut kamu politikalarına da uygulanabildiğini ve hatta hali hazırda uygulanmakta olan kamu politikalarına daha da fazla katkı sağladığını söylemek mümkündür. Çünkü yeni oluşturulacak kamu politikalarına yönelik veriler büyük ölçüde farazi iken, mevcut kamu politikalarına yönelik veriler tamamıyla gerçektir. Bu da DEA'da gerçekleştirilen analizlerin çok daha kesin ve doğru sonuçlara ulaşmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda DEA'nın bütün kamu politikalarında rahatlıkla uygulanabildiği görülmektedir.

Son olarak DEA'nın kullanılmasına yönelik bir noktaya açıklık getirmek gerekmektedir. DEA'nın kendisinin de bir süreç olduğu ve bu sebeple çok kısa sürelerde fayda sağlanmasını beklemenin mümkün olmadığını da söylemek yerinde olacaktır. DEA'nın kamu politikalarının oluşturulması sürecinde kullanılmasının uzun vadeli bir bakış açısıyla ele alınması ve politika yapım sürecine entegre edilerek, süreç ile uyumlu bir hale getirilmesi de zorunluluk arz etmektedir. Aksi takdirde DEA'dan beklenen olumlu katkıların elde edilmesinin mümkün olmadığını unutulmaması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- ALP, A. ve KILIÇ, S. (2007), Düzenlemelerde Kaliteyi Sağlamak Amacıyla Düzenleyici Rejimin Tasarlanması: Türk Düzenleyici Sisteminin Bir Değerlendirmesi, İMKB Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 37, ISSN: 1301-1650: 35-57.
- AYKIN, M., S. (2010), Türkiye'nin Avrupa Birliğine Sürdürülebilir Katılımı İçin Düzenleyici Etki Analizinin Gerekliliği, CBÜ İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 17 (2): 227-242.
- BASKICI, F., G. (2007), Uluslararası Uygulamalar Işığında Düzenleyici Etki Analizi ve Türk Mali Yönetimi ve Kontrol Sistemi Açısından Uygulanabilirliđi, Devlet Bütçe Uzmanlığı Araştırma Raporu, Ankara.
- BAYRAMOĞLU, S. (2006), Düzenleyici Etki Analizi: Yasamayı Etkisizleştirme Aracı, Memleket Siyaset ve Yönetim Dergisi, 1 (2): 95-111.
- ÇARKÇI, A. (2008), Yeni Kamu Yönetimi ağında Türkiye'de Giriřimci Bürokrasi ve Giriřimci Bürokratlar, Erguvan Yayınları, İstanbul.
- DEVLET PLANLAMA TEŐKİLATI (2007), Dokuzuncu Kalkınma Planı: Kamuda İyi Yönetişim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT Yayınları, Ankara.
- DYE, R., T. (2011), Understanding Puclic Policy (13th ed.), United States: Pearson.
- EKİCİ, B. (2006), Düzenleyici Etki Analizi Kanun, Kanun Hükmünde Kararname, Tüzük, Yönetmelik ve Diğer Düzenlemelerde Uygulanması, TEPAV Yayınları, Ankara.
- EKİCİ, B. ve ÇELİK, M. (2007), Düzenleyici Etki Analizi: Analiz Süreci ve Uygulama, Amme İdaresi Dergisi, 40 (1): 135-158.

- GÜNGÖR, M. ve EVREN, G. (2009), Düzenleyici Etki Analizi Kapsam, Uygulama, Deneyimler ve Öneriler: Mobil Arabağlantı Ücretlerinin Düzenlenmesine İlişkin Ardıl DEA Çalışması, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Ankara.
- KAYMAK, H. (2004), Düzenleyici Etki Analizi, Maliye Dergisi, Sayı 146, Mayıs-Ağustos: 107-131.
- KÖSEOĞLU, Ö. (2013), Meslek, Sanat ve Disiplin Olarak Kamu Politikası: Türkiye'ye İzdüşümleri, Bilgi Dergisi, Sayı: 26, Yaz: 4-37.
- Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26083_0.html
- OECD (2001), Improving Policy Instruments through Impact Assessment, SIGMA Papers, No. 31, OECD Publishing.
- SOLAK, Z. (2006), Müzakerenin Olmazsa Olmaz Aracı Düzenleyici Etki Analizleri, Düzenleyici Etki Analizleri Semineri Toplantı Raporu, İstanbul.
- T.C. Başbakanlık Düzenleyici Reform Grubu (2009), Düzenleyici Etki Analizi, Başbakanlık Yayınları, Ankara.
- Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (2007), Düzenleyici Etki Analizi Rehberi, TEPAV Yayınları, Ankara.
- YILDIZ, M. ve SOBACI, M., Z. (2013), Kamu Politikası ve Kamu Politikası Analizi: Genel Bir Çerçeve, Kamu Politikası Kuram ve Uygulama (Der. Mete Yıldız – M. Zahid Sobacı), Adres Yayınları, Ankara.
- YÜKSEL, N. (2005), Yeni Kamu Mali Yönetim Sistemi ve Düzenleyici Etki Analizi (DEA), Sayıştay Dergisi, Sayı: 59, Ekim-Aralık: 47-71.